

Lainvalmisteluosasto

KIRJE

29.3.2019

VN/1084/2018
OM039:00/2017

Ministeriöille

YLEISTIEDOKSIANTOA JA JULKISIA KUULUTUKSIA KOSKEVAN SÄÄNTELYN AJANTASAISTAMINEN JA SIITÄ AIHEUTUVAT TOIMENPITEET

Tasavallan presidentti on 29.3.2019 vahvistanut hallintolain muutoksen, jolla on tarkoitus ajantasaistaa sekä yleistiedoksiantoa että julkista kuulutusta koskeva yleinen sääntely siten, että viranomaisen verkkosivuilla yleisessä tietoverkossa julkaisemisesta tulisi ensisijainen menettelytapa asianomaisia tiedoksiantomuotoja käytettäessä. Uudistuksen johdosta julkisista kuulutuksista annettu laki kumotaan. (EV 247/2018 vp) Muutokset tulevat voimaan vuoden 2020 alusta. Asiaa koskeva hallituksen esitys on **HE 239/2018 vp**.

Julkisia kuulutuksia koskevan erityislainsäädännön tarkistamisen tarve

Uuden lainsäädännön voimaantulosta johtuvat muun lainsäädännön välttämättömät tarkistustarpeet on katsottu tarkoituksenmukaiseksi arvioida ja valmistella kussakin ministeriössä sekä toteuttaa ne ministeriöiden omina lainsäädäntöhankkeina tai osana muun hallinnonalakohtaisen lainsäädännön uudistamista. Hallituksen esityksessä on arvioitu, että edellä tarkoitettuja välttämättömiä muutostarpeita on ainakin ympäristöministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja oikeusministeriön hallinnonalalla (ks. HE 239/2018 vp, jakso 6.2, s. 17-19).

Uudistuksesta johtuvia erityislainsäädännön tarkistamistarpeita kuvataan lainvalmistelun kannalta lähemmin oheisessa liitteessä.

Käyntiosoite
Eteläesplanadi 10
HELSINKI

Postiosoite
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelin
02951 6001

Faksi
09 1606 7730

Sähköpostiosoite
oikeusministerio@om.fi

Tarkistusten aikataulu

Uudistuksen voimaantulo edellyttää, että muuhun lainsäädäntöön sisältyvät viittaukset kuulutuslakiin tai julkisia kuulutuksia koskevaan menettelyyn saatetaan teknisesti vastaamaan hallintolakia. Edellä tarkoitettuja välttämättömiä tarkistustarpeita koskevat laakiehdotukset tulisi viimeistellä siten, että ne voidaan saattaa voimaan samanaikaisesti hallintolain muutosten kanssa vuoden 2020 alusta.

Erityislainsäädäntöä tarkistettaessa tai sitä vastaisuudessa uudistettaessa olisi pyrittävä laajemminkin arvioimaan hallintolain kuulutussäännösten kanssa saman sisältöisten tai siitä poikkeavien menettelysäännösten tarpeellisuus sekä mahdollisuuksien mukaan luopumaan tarpeettomasta sääntelystä. Tavoitteeksi on asetettavissa, että julkista kuulutusta koskevan menettelyn sääntely jäisi mahdollisimman pitkälle hallintolain yleissäännösten varaan.

Uudistuksen huomioonottaminen hallinnonalakohtaisessa ohjauksessa

Ministeriöiden toivotaan ottavan hallintolain yleistiedoksiantomenettelyä ja julkisia kuulutuksia koskevan sääntelyn muutokset ja uudistuksen voimaantulosta johtuvat mahdolliset koulutustarpeet huomioon hallinnonalakohtaisessa ohjauksessaan.

Lisätietoja antavat

Lainsäädäntöneuvos Marietta Keravuori-Rusanen, marietta.keravuori-rusanen@om.fi, p. 029 515 0396

Erityisasiantuntija Heini Färkkilä, heini.farkkila@om.fi, p. 029 515 0378

kansliapäällikkö

Pekka Timonen

osastopäällikkö

Antti Leinonen

Liite Yleistiedoksiantoa ja julkisia kuulutuksia koskevan sääntelyn ajantasaistaminen sekä siitä aiheutuvat toimenpiteet (Muistio 29.3.2019)

Jakelu

Valtioneuvoston kanslia

Ulkoasiainministeriö

Oikeusministeriö

- oikeushallinto-osasto
- kriminaalipoliittinen osasto
- viestintäyksikkö
- hallintoyksikkö
- demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden yksikkö
- talousyksikkö
- tietohallintoyksikkö

Sisäministeriö

Puolustusministeriö

Valtiovarainministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö

Ympäristöministeriö

OIKEUSMINISTERIÖ

Lainvalmisteluosasto

YLEISTIEDOKSIANTOA JA JULKISIA KUULUTUKSIA KOSKEVAN SÄÄNTELYN AJANTA-SAISTAMINEN SEKÄ SIITÄ AIHEUTUVAT TOIMENPITEET

Uudistuksen keskeinen sisältö

Hallintolain 62 §:n mukaisessa yleistiedoksiannossa luovutaan virallisen lehden ensisijaisuudesta. Asiakirjan nähtäville asettamisesta on ilmoitettava yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivuilla ja tarpeen vaatiessa sellaisessa sanomalehdessä, josta vastaanottajan voidaan otaksua parhaiten saavan tiedon. Virallisen lehden asema yleistiedoksiannon tiedoksisaantijankohdan määräävänä ilmoittamistapana säilytetään kuitenkin sellaisten poikkeuksellisten tilanteiden varalta, joissa asiakirjan nähtäville asettamista koskevaa ilmoitusta ei ole voitu julkaista viranomaisen verkkosivuilla.

Myös julkista kuulutusta koskevassa sääntelyssä (HL 62 a §) on lähtökohtana, että kuulutus ja kuulutettavat asiakirjat julkaistaan yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivuilla. Tarpeen vaatiessa kuulutus julkaistaan myös asian vaikutusalueen sanomalehdessä tai muulla viranomaisen päättämällä tavalla. Jos kuulutusta ei voitaisi tietoliikennehäiriöiden tai muun tähän rinnastettavan syyn vuoksi julkaista viranomaisen verkkosivuilla, kuulutus olisi julkaistava lisäksi virallisessa lehdessä.

Hallintolakiin on otettu säännökset myös tietojen julkaisemisesta salassapidon ja henkilötietojen suojan kannalta yleistiedoksiantoa ja julkista kuulutusta toimitettaessa (HL 62 b §).

Toimivalta julkisen kuulutuksen toimittamiseen johtuisi vastaisuudessakin muusta laista. Erityislainsäädännössä säädettäisiin siten edelleenkin kuulutuksen toimittamiseen toimivaltaisesta viranomaisesta ja siitä, missä asiassa ja missä asian käsittelyvaiheessa kuulutetaan. Uudistuksella ei näin ollen puututa kuulutusmenettelyn käyttöalaa.

Käyntiosoite
Eteläesplanadi 10
HELSINKI

Postiosoite
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelin
02951 6001

Faksi
09 1606 7730

Sähköpostiosoite
oikeusministerio@om.fi

Erityislainsäädännön tarkistamisen lähtökohdat

Hallintolain mukaisessa julkisessa kuulutuksessa on kyse erityisestä tiedoksiantotavasta, joka soveltuessaan syrjäyttää muut hallintolain mukaiset tiedoksiantomuodot. **Lähtökohtana tulisi olla, että julkista kuulutusta käytetään vain silloin, kun erityislainsäädännön mukaisessa yhteydessä on asian laatuun liittyviä erityisiä perusteita saattaa tiedoksiannon kohteena oleva asiakirja yleisesti nähtäville eikä tavanomaisia tiedoksiantokeinoja, kuten tällaisiin tilanteisiin usein soveltuvaan yleistiedoksiantomenettelyä, voida pitää riittävinä tai tarkoituksenmukaisina.**

Julkisen kuulutuksen asiallisesta käyttöalasta ja sen käytön perusteista tulee tehdä asianmukaisesti selkoa asianomaisen hallinnonalakohtaisen lainsäädännön muuttamiseen tähtäävässä hallituksen esityksessä. Esityksen perusteluissa tulee tehdä selkoa myös ehdotettavan sääntelyn suhteesta EU:n yleiseen tietosuoja-asetukseen, jos on mahdollista, että yleisessä tietoverkossa julkaistavaan kuulutukseen ja kuulutettaviin asiakirjoihin saattaa sisältyä henkilötietoja.

Kuulutuslakiin tai kuulutusmenettelyyn kohdistuvat viittaukset

Voimassa olevaan lainsäädäntöön sisältyy runsaasti viittauksia kumottavaan julkisista kuulutuksista annettuun lakiin tai julkista kuuluttamista koskevaan menettelyyn. Lisäksi muussa lainsäädännössä on viittauksia viranomaisen ilmoitustaululla julkaisemiseen.

Koska toimivalta julkisen kuulutuksen toimittamiseen johtuisi vastaisuudessakin muusta laista, viittaussäännökset ovat edelleen välttämättömiä siltä osin kuin julkisia kuulutuksia koskeva menettely on tarkoitettu erityislainsäädännön mukaisissa tilanteissa sovellettavaksi. Teknisiksi luonnehdittavat viittaukset muussa lainsäädännössä on siksi tarkistettava vastaamaan hallintolakia, jotta sovellettavasta lainsäädännöstä ei jää epäselvyyttä.

Viittaussäännösten tarkistaminen voidaan toteuttaa muuttamalla viittaus kuulutuslakiin tai julkiseen kuuluttamiseen viittaukseksi hallintolain kuulutussääntelyyn esimerkiksi seuraavasti:

"[Asiakirja] on annettava tiedoksi julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003)."

Vaihtoehtoisesti erityislakiin voidaan ottaa suora viittaus hallintolain kuulutussäännöksiin. Hallintolain uudistusta valmisteltaessa on lähdetty siitä, että muuhun lakiin otettava viittaus hallintolain 62 a §:ään voidaan pitää kuulutussäännösten soveltamisen kannalta riittävänä. Hallintolain 62 b § tulee tällöin ilman nimenomaista viittaustakin so-

vellettäväksi julkista kuuluttamista koskevaan menettelyyn. (HE 239/2018 vp, s. 26). Perusteluissa on kuitenkin syytä tehdä asianmukaisesti selkoa myös hallintolain 62 b §:n sovellettavuudesta.

Hallintolakia täydentävät ja siitä poikkeavat menettelysäännökset julkisista kuulutuksista

Julkisiin kuulutuksiin viittaavissa laeissa on monin paikoin myös kuulutuslakia täydentävää tai siitä poikkeavaa menettelyllistä sääntelyä, mikä on aiheuttanut kuulutusmenettelyjen hajaantumista ja epäyhtenäisyyttä.

Hallintolain kuulutussäännösten keskeisenä tavoitteena on julkisia kuulutuksia koskevien menettelyjen yhdenmukaistaminen. Kuulutussäännökset on pyritty valmistelemaan nimenomaan erityislainsäädännön tarpeet huomioon ottaen.

Oikeusministeriö pitää hallintolakiin otetun kuulutussääntelyn erityispiirteet ja uudistuksen tavoitteet huomioon ottaen tärkeänä, että niissä tilanteissa, joissa julkista kuulutusta koskevalle menettelylle katsotaan olevan hallinnonalakohtaisessa lainsäädännössä perusteltu tarve, asianomaisessa erityislaissa nojaututaan mahdollisimman kattavasti hallintolain kuulutussäännöksiin.

Julkisia kuulutuksia koskevaa erityislainsäädäntöä tarkistettaessa tulisi siten suhtautua erityisen pidättyvästi hallintolaista poikkeavien tai niitä täydentävien kuulutussäännösten sisällyttämiseen erityislainsäädäntöön. Yleislaista poikkeavalle sääntelylle tulisi olla verraten painavia ja asiallisesti hyväksyttäviä perusteita. Tarve hallintolaista poikkeavalle tai täydentävälle sääntelylle on perusteltava.

Erityislainsäädäntöön sisältyy myös jonkin verran julkisiin kuulutuksiin liittyviä asetustenantovaltuuksia. Koska hallintolaista voidaan poiketa vain lailla, tällaisista valtuuksista tulee mahdollisuuksien mukaan luopua.

Erityislainsäädännön muut tarkistustarpeet

Viittaukset ilmoitustauluihin

Kuulutuslain kumoamisen myötä poistuu siihen perustuva kuntien velvollisuus ylläpitää julkisten kuulutusten ilmoitustauluja. Muuhun lainsäädäntöön saattaa edelleen sisältyä säännöksiä viranomaisen ilmoitustaululla ilmoittamiseen ja siten velvollisuus ilmoitustaulun ylläpitämiseen. Mahdolliset tarkistustarpeet tulisi näiltä osin arvioida ja valmistella niin ikään vastuuministeriöissä.

Julkipanomenettely

Julkipanomenettelyssä viranomainen ilmoittaa päätöksen antamisesta laittamalla tästä tiedon ilmoitustaululle, ja tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen, kun päätös annetaan. Muutoksenhakuaja alkaa siten kulua jo päätöksen antamisesta. Yleinen lähtökohta siitä, että tiedoksisaanti tapahtuu ennen muutoksenhakuajan alkamista jää tällaisessa menettelyssä näennäiseksi, mitä ei voida pitää oikeusturvan kannalta täysin asianmukaisena.

Julkisia kuulutuksia koskevan uudistuksen tarkoituksena on ollut luopua ilmoitustauluilla ilmoittamisesta. Lisäksi julkipanomenettely on poikkeus hallintolain mukaisista tiedoksi-antomenettelyistä, minkä vuoksi sen käytölle tulee olla asiallisesti hyväksyttävät perusteet. Hallinnonalakohtaista lainsäädäntöä vastaisuudessa uudistettaessa onkin aiheellista arvioida edellytykset luopua julkipanomenettelyä koskevista säännöksistä.